

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2016/2017**

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 10 stron (zadania 1-25).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora. Możesz korzystać z linijki.
5. W zadaniach zamkniętych wybierz zgodnie z poleceniem jedną lub dwie odpowiedzi i zaznacz ją/je znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu.**
6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.
7. Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki wyraźnie przekreślaj.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *BRUDNOPIS*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

KOD UCZNIWA

--	--	--

**Etap:
rejonowy**

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	1	1	1	1	1	3	5	5	2	2	6	1	2	1	3	2	5	1	4	3	3	1	3	1	2	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																										

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51

Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący – .....
2. Członek komisji sprawdzający pracę – .....
3. Członek komisji weryfikujący pracę – .....

Zadanie 1. (1 p.)**Materiał źródłowy do zadania 1.**

Konstytucja RP

Art. 141.

1. W sprawach szczególnej wagi Prezydent Rzeczypospolitej może zwołać (A).
2. (A) tworzy Rada Ministrów obradująca pod przewodnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej.
3. (A) nie przysługują kompetencje Rady Ministrów.

Podaj nazwę konstytucyjnego organu oznaczonego w tekście literą A.

Nazwa organu- .....

Zadanie 2. (1 p.)**Materiał źródłowy do zadania 2.**Głosowanie w sejmie

GŁOSOWANIE NR 21	
GŁOSOWAŁO	456
W. BEZWZGLĘDNA	229
ZA	236
PRZECIW	202

Źródło: http://s.tvp.pl/images2/d/e/7/uid_de7091434a2e831b5b52ca1600de5bbd1447881860522_width_548_play_0_pos_0_gs_0_height_308.jpg

Na podstawie materiału źródłowego podkreśl literę i numer, którymi oznaczono właściwe dokończenie zdania.

W sytuacji przedstawionej w głosowaniu sejmowym nr 21.

A. rząd powstał	ponieważ	1. zabrakło głosów do osiągnięcia wymaganej większości bezwzględnej.
B. rząd nie powstał		2. osiągnięto wymaganą większość kwalifikowaną 3/5 głosów.
		3. uzyskano poparcie bezwzględnej większości głosów.
		4. zabrakło głosów do uzyskania większości kwalifikowanej 2/3 głosów.

Zadanie 3. (1 p.)**Materiał źródłowy do zadania 3.**

Istotą tego uprawnienia, określonego w Konstytucji RP, jest całkowite lub częściowe uwolnienie skazanego od skutków karnych wyroku sądu. Nie zmienia ono wyroku sądu i nie podważa winy skazanego.

Podaj nazwę konstytucyjnego organu, któremu przysługuje uprawnienie opisane w materiale źródłowym.

Nazwa organu- .....

Zadanie 4. (1 p.)

Materiał źródłowy do zadania 4.

(...) Polega na tym, że mandaty otrzymuje tylko ta partia, ten kandydat, który uzyskał określoną prawem większość głosów w danym okręgu. W systemie tym okręgi wyborcze są najczęściej jednomandatowe - każda partia wystawia w okręgu tylko jednego kandydata i wyborca oddaje swój głos na tę lub inną partię, głosując na jej kandydata. Taki system eliminuje lub zmniejsza reprezentację partii małych, zapewnia jednak zazwyczaj stabilność rządów poprzez formowanie się w wyniku wyborów silnej większości parlamentarnej.

Źródło: http://portalwiedzy.onet.pl/85920,....system_wyborczy,haslo.html

Podaj nazwę systemu wyborczego opisanego w źródle.

Nazwa systemu- .....

Zadanie 5. (1 p.)

Materiał źródłowy do zadania 5.

W procesie wyłaniania organu pochodzącego z wyborów ważny etap stanowi stwierdzenie ich ważności. Sposoby możliwe do wykorzystania w tym względzie są różne. Spotyka się rozwiązania polegające na przekazaniu tej kompetencji parlamentowi, co było w przeszłości szeroko stosowane.

Źródło: W. Skrzydło, Ustrój polityczny RP w świetle Konstytucji z 1997 roku, s.144

Zaznacz prawidłową odpowiedź

Ważność wyborów parlamentarnych w Polsce stwierdza:

- A. Parlament
- B. Trybunał Konstytucyjny
- C. Sąd Najwyższy
- D. Trybunał Stanu

Zadanie 6. (3 p.)

Materiały źródłowe do zadania 6.

Opis A.

Wszystkie wyroki wydawane są przez sądy w imieniu Rzeczypospolitej. W całym państwie obowiązuje przy tym jednolita struktura sądów, organy te działają na podstawie jednolitego prawa, prowadzą postępowanie w jednolitym trybie przewidzianym przez prawo.

Źródło: W. Skrzydło, Ustrój polityczny RP w świetle Konstytucji z 1997 roku, s.251

Opis B.

Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Źródło: W. Skrzydło, Ustrój polityczny RP w świetle Konstytucji z 1997 roku, s.252

Opis C.

W pierwszej instancji wymiar sprawiedliwości jest sprawowany nie tylko przez sędziów zawodowych, ale zakłada się także udział w tych działaniach czynnika obywatelskiego.

Źródło: W. Skrzydło, Ustrój polityczny RP w świetle Konstytucji z 1997 roku, s.250

Do każdego podanego opisu zasady działania sądów dopisz jej nazwę.

Opis A. - .....

Opis B. - .....

Opis C. - .....

Zadanie 7. (5 p.)

**Rozdział 2
Prawa wyborcze
Art. 10.**

§ 1. Prawo wybierania (**A - nazwa prawa wyborczego**) ma:

- 1) w wyborach do Sejmu i do Senatu oraz w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej – obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy (**B - ilość lat**) lat;

Art. 11.

§ 1. Prawo wybieralności (**C - nazwa prawa wyborczego**) ma:

- 1) w wyborach do Sejmu – obywatel polski mający prawo wybierania w tych wyborach, który najpóźniej w dniu wyborów kończy (**D - ilość lat**) lat;
- 3) w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej – obywatel polski, który najpóźniej w dniu wyborów kończy (**E – ilość lat**) lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu;

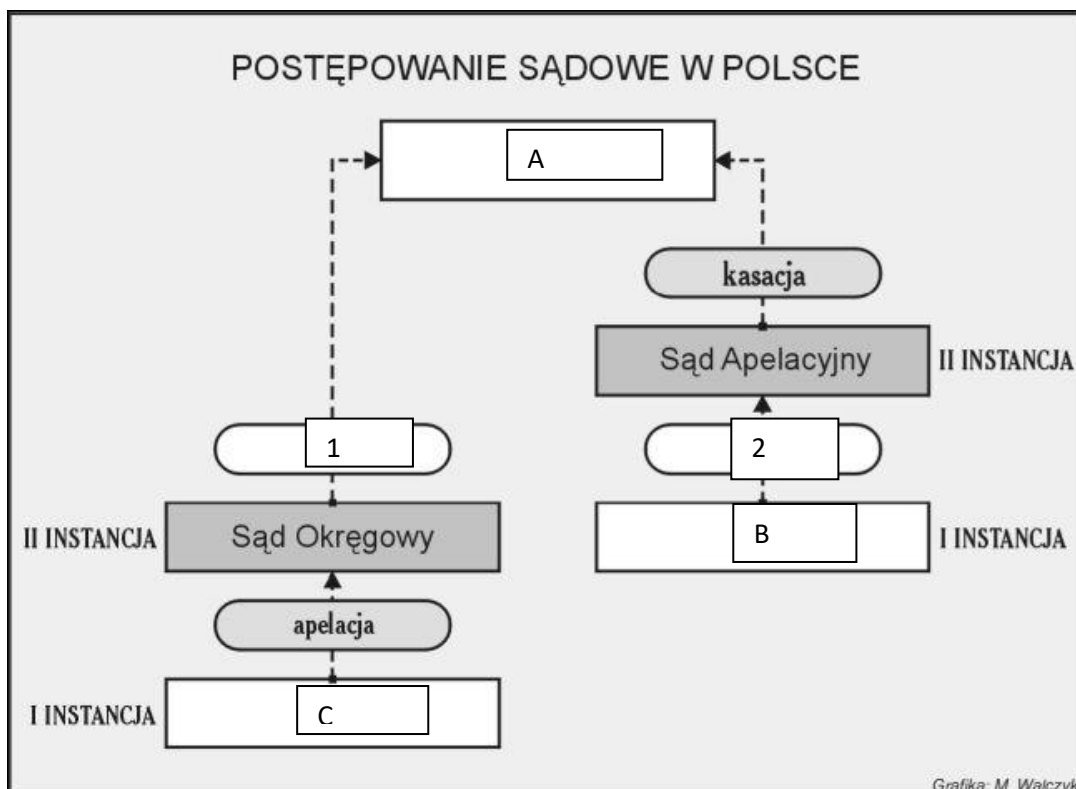
Na podstawie: Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy

Uzupełnij fragmenty tekstu - wpisz właściwe nazwy.

- A. - .....
 B. - .....
 C. - .....
 D. - .....
 E. - .....

Zadanie 8. (5 p.)

Uzupełnij schemat sądów powszechnych w Polsce. Wpisz do tabeli obok liczb nazwę środka odwoławczego, a obok liter nazwę sądu.

Środki odwoławcze	Sądy
1.	A.
2.	B.
	C.

Zadanie 9. (2 p.)

Material źródłowy do zadania 9.

Demokratyczny środek ochrony praw i wolności obywatelskich, możliwość zaskarżenia przez obywatela aktów prawnych naruszających jego uprawnienia zawarte w konstytucji (...). Skarga konstytucyjna spełnia także pośredni cel - daje możliwość odnajdowania luk i niespójności systemu prawa obowiązującego w danym państwie.
Źródło: http://portalwiedzy.onet.pl/87517skarga_konstytucyjna,haslo.html

1. Podaj nazwę konstytucyjnego organu, który rozpatruje skargi opisane w tekście.

Nazwa organu- .....

2. Zaznacz prawidłową odpowiedź.

Organ, którego uprawnienia przedstawiono w tekście, składa się z sędziów powoływanych przez

- A. Sejm
- B. Senat
- C. Prezydenta RP
- D. Krajową Radę Sądownictwa

Zadanie 10. (2 p.)

Material źródłowy do zadania 10.

Afera Alkoholowa (1997) - jedna z pierwszych afer w Polsce od 1989 roku dotycząca działalności byłych ministrów rządu Rakowskiego oraz pracowników Głównego Urzędu Cei, związanej z nieprawidłowościami przy imporcie napojów alkoholowych. Pięć osób zamieszanych w aferę alkoholową zostało postawionych w stan oskarżenia. Troje z nich zostało uniewinnionych, zaś dwóch skazanych na utratę (...) prawa wyborczego przez 5 lat. Był to pierwszy od 1926 roku prawomocny wyrok.

Źródło: <http://zadane.pl/zadanie/4398351>

A. Podaj nazwę konstytucyjnego organu władzy, przed którym zostali postawieni ministrowie.

Nazwa organu- .....

B. Podaj nazwę rodzaju władzy, którą sprawuje organ opisany w źródle.

Nazwa rodzaju władzy - .....

Zadanie 11. (6 p.)

Uzupełnij tabelę, wpisując informacje do odpowiednich rubryk.

Organy samorządu terytorialnego

Lp.	Organ samorządu	Szczebel samorządu terytorialnego	Organ uchwałodawczy/wykonawczy*	Sposób wyboru pośredni/bezpośredni*
A.	Rada Gminy	gmina	1.	2.
B.	Wójt	3.	4.	bezpośredni
C.	Rada Powiatu	powiat	5.	6.
D.	7.	powiat	wykonawczy	8.
E.	9.	województwo	uchwałodawczy	10.
F.	Marszałek Województwa	województwo	11.	12.

*należy wybrać jedną z nazw wpisanych w nagłówku.

Zadanie 12. (1 p.)

Material źródłowy do zadania 12.

Proces przekazywania przez organy centralne zadań i kompetencji jednostkom administracji publicznej niższego stopnia, łącznie z rozszerzeniem zakresu ich uprawnień do samodzielnego podejmowania rozstrzygnięć, głównie w dziedzinie ekonomicznej, społecznej i administracyjnej;

Źródło: <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/decentralizacja;3891216.html>

Podaj nazwę zasady opisanej w materiale źródłowym.

Nazwa zasady - .....

Zadanie 13. (2 p.)

Uzupełnij tabelę, wpisując informacje dotyczące jednostek pomocniczych samorządu terytorialnego.

	Jednostka samorządu	Jednostka pomocnicza
A.	Gmina wiejska	1.
B.	2.	Osiedla, dzielnice

Zadanie 14. (1 p.)**Material źródłowy do zadania 14.**

Ustawa o samorządzie

Art. 1.

1. Mieszkańcy (A) tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową.
2. Ilekroć w ustawie jest mowa o (A), należy przez to rozumieć wspólnotę samorządową oraz odpowiednie terytorium.

Podaj nazwę jednostki samorządu terytorialnego zaznaczoną w tekście literą A.

Nazwa jednostki .....

Zadanie 15. (3 p.)**Material źródłowy do zadania 15.**

Jest organem administracji rządowej w województwie, zwierzchnikiem zespolonych służb, inspekcji i straży. (...) Posiada 2 zastępców. (...) W razie przyjęcia dymisji rządu przez Prezydenta RP, wraz sekretarzami i podsekretarzami stanu w ministerstwach oraz wicewojewodami składa dymisję.

Źródło: <http://portalwiedzy.onet.pl/45111,,haslo.html>

Oceń, czy poniższe informacje dotyczące organu przedstawionego w tekście są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa lub F- jeśli jest fałszywa.

A.	Powoływany jest przez Prezydenta RP na wniosek Prezesa Rady Ministrów.	P	F
B.	Sprawuje nadzór nad wszystkimi jednostkami samorządu terytorialnego i ich związków pod względem legalności na zasadach określonych w ustawie.	P	F
C.	Od 1999 jest przedstawicielem rady ministrów w województwie.	P	F

Zadanie 16. (2 p.)**Material źródłowy do zadania 16.**

Układ wzajemnych powiązań między partiami politycznymi oraz zachodzące między nimi relacje, zasady i normy prawne regulujące stosunki międzypartyjne oparte na mechanizmie współdziałania bądź rywalizacji w walce o udział we władzy państwowej, o jej utrzymanie lub kontrolę.

Źródło: http://portalwiedzy.onet.pl/83712,,,,system_partyjny,haslo.html

Uzupełnij tabelę, wpisując nazwę systemu opisanego w tekście oraz rodzaj tego systemu występujący w Polsce.

Nazwa systemu opisanego w tekście	A.
Nazwa rodzaju systemu występującego w Polsce	B.

Zadanie 17. (5 p.)

Materiał źródłowy do zadania 17.

Charakteryzuje się rywalizacją między więcej niż dwiema partiami, co zmniejsza szanse na rząd jednopartyjny, a zwiększa prawdopodobieństwo koalicji. Trudno jest jednak zdefiniować system (...) posługując się kryterium liczby dominujących partii, jako że systemy takie opierają się czasami na koalicjach, w których skład wchodzi także mniejsze partie. (...) Zaletą systemów (...) jest to, że tworzą wewnętrzny system wzajemnej kontroli w rządzie i są przychylnie nastawione do debaty, pojednania i kompromisu. Proces formowania się koalicji i dynamika jej utrzymania zapewniają dużą otwartość, która nie może nie uwzględniać rywalizujących poglądów i interesów. Główna krytyka systemu (...) dotyczy pułapek i trudności, jakie wiążą się z tworzeniem koalicji. Powyborcze negocjacje i przetargi, które odbywają się, gdy żadna z partii nie jest na tyle silna, aby rządzić samodzielnie, mogą trwać tygodniami, a niekiedy (jak w Izraelu, czy we Włoszech) miesiącami. Poważniejszą sprawą jest fakt, że rządy koalicyjne mogą być podzielone i niestabilne, gdy zwracają większą uwagę na kłótnie wśród partnerów koalicyjnych, niż na zadania rządu. (...) Polityka koalicyjna charakteryzuje się z natury skłonnością do negocjacji i pojednania, poszukiwaniem wspólnej płaszczyzny, a nie przekonaniem i polityką zasad. Ten proces można skrytykować jako skrycie niemoralny, jako że partie są zachęcane do tego, aby na swej drodze do władzy porzuciły politykę i zasady.

Źródło: <http://stosunki-miedzynarodowe.pl/slownik/65-s/744-system-wielopartyjny>

Na podstawie materiału źródłowego oceń, czy poniższe informacje dotyczące systemu partyjnego są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F- jeśli jest fałszywa.

A.	Materiał zawiera informacje o systemie dwupartyjnym.	P	F
B.	Zaletą systemu jest konieczność stosowania kompromisowych rozwiązań.	P	F
C.	Wadą systemu jest zawieranie koalicji pod presją czasu.	P	F
D.	Zaletą systemu jest utrwalenie koalicji w wyniku wewnętrznych sporów.	P	F
E.	Niemoralność systemu wiąże się z odejściem od założeń i zasad działania partii na rzecz kompromisu.	P	F

Zadanie 18. (1 p.)

Materiał źródłowy do zadania 18.

Art. 118.

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, Senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.
2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Tryb postępowania w tej sprawie określa ustawa.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Prawo inicjatywy ustawodawczej posiadają:

- A. Ministrowie
- B. Senatorowie
- C. 10 000 obywateli
- D. Posłowie

Zadanie 19. (4 p.)**Materiał źródłowy do zadania 19.****Art. 120.**

Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. W tym samym trybie Sejm podejmuje uchwały, jeżeli ustawa lub uchwała Sejmu nie stanowi inaczej.

Art. 121.

1. Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi.
2. Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy może ją przyjąć bez zmian, uchwalić poprawki albo uchwalić odrzucenie jej w całości. Jeżeli Senat w ciągu 30 dni od dnia przekazania ustawy nie podejmie stosownej uchwały, ustawę uznaje się za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Sejm.
3. Uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawkę zaproponowaną w uchwale Senatu, uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Na podstawie materiału źródłowego oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F- jeśli jest fałszywa.

A.	Kworum niezbędne do uchwalenia ustawy wynosi 230 posłów.	P	F
B.	Senat nie może przyjąć ustawy bez zmian.	P	F
C.	Sejm odrzuca bezwzględną większością głosów uchwałę senatu odrzucającą ustawę.	P	F
D.	Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje do podpisu Prezydentowi RP.	P	F

Zadanie 20. (3 p.)

Podaj nazwy organów władzy Rzeczypospolitej Polskiej, które w przedstawionych przepisach pranych zostały zastąpione literami A.-C.

Art. 154.1 (A). desygnuje Prezesa Rady Ministrów, który proponuje skład Rady Ministrów.

Art. 159.1 (B) może wyrazić ministrowi wotum nieufności.

Art. 160 (C) może zwrócić się do Sejmu o wyrażenie Radzie Ministrów wotum zaufania.

A. ....

B. ....

C. ....

Zadanie 21. (3 p.)

Do każdego opisu dopisz nazwę właściwego organu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.

Opis A. Organ Sejmu RP koordynujący współpracę klubów poselskich w sprawach związanych z działalnością i tokiem prac Sejmu.

Opis B. Organ wewnętrzny Sejmu RP, powoływany i działający na podstawie Regulaminu Sejmu, tworzą go marszałek sejmu i wicemarszałkowie.

Opis C. Są organami kontroli sejmowej w zakresie określonym Konstytucją i ustawami. Izba powołuje je na okres swojej kadencji.

Źródło: na podstawie <http://portalwiedzy.onet.pl>

Opis organu	Nazwa organu
Opis A	
Opis B	
Opis C	

Zadanie 22. (1 p.)

Materiał źródłowy do zadania 22.

Przedstawicielstwo dyplomatyczne państwa przy rządzie innego państwa; też: budynek, w którym mieści się to przedstawicielstwo.

Źródło: <http://sjp.pwn.pl/szukaj/ambasada.html>

Podaj nazwę placówki dyplomatycznej opisanej w źródle.

Nazwa - .....

Zadanie 23. (3 p.)

Materiał źródłowy do zadania 23.

Źródło: http://4.bp.blogspot.com/-n1931ePFJHA/VJV_VQX2_XI/AAAAAAACDT0/3GuLU_HAR0E/s1600/nato-combat-troops-withdrawal-from-afghanistan-middle-east-monitor.gif

OUR MISSION WAS A SUCCESS - nasza misja była sukcesem.

ISAF (International Security Assistance Force) Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa - nazwa misji w Afganistanie

A. Podaj pełną polską nazwę organizacji, której logo przedstawiono na rysunku satyrycznym.

Nazwa organizacji - .....

B. Podaj datę roczną przystąpienia Polski do tej organizacji.

Data - .....

C. Roztrzygnij, czy podane stwierdzenie jest prawdziwe, czy fałszywe. Podkreśl odpowiednią literę P (prawda) lub F (fałsz).

Polska aktywnie uczestniczy w operacji, realizowanej w ramach tej organizacji, na terenie Kosowa.	P	F
---	----------	----------

Zadanie 24. (1 p.)

Materiał źródłowy do zadania 24.

Działania podejmowane przez państwo jako suwerenny podmiot społeczności międzynarodowej w celu zapewnienia sobie bezpieczeństwa zewnętrznego, także w celu zabezpieczenia rynków zbytu i źródeł surowców oraz interesów swoich obywateli na terenie innych państw.

Źródło: J. Pilikowski, Szkolny Słownik Wiedzy o Społeczeństwie, s.197

Podaj nazwę jednej ze sfery działań państwa opisanej w tekście źródłowym.

Nazwa - .....

Zadanie 25. (2 p.)

Roztrzygnij, czy podane stwierdzenia dotyczące relacji Polski z innymi państwami są prawdziwe, czy fałszywe. Podkreśl odpowiednią literę P (prawda) lub F (fałsz).

A.	Czechy to nasz południowy sąsiad, największy nasz partner handlowy na przełomie XX i XXI wieku, wspierający Polskę w drodze do UE i NATO.	P	F
B.	Litwa to sąsiad Polski, oprócz tego łączy nas przynależność do UE, NATO i Rady Państw Morza Bałtyckiego.	P	F

BRUDNOPIS